

Kösi Lindström

Glämästä

KÖSSI LINDSTRÖM

ELÄMÄSTÄ

RUNOJA

TAMPEREELLA 1904

JAKAJA: OTTO LINDEMAN

TAMPEREELLA 1904,
G. E. JANSSON & KUMPP. KIRJAPAINO

SISÄLTÖ:

I

Nykyaikaan	5
Oi kansani kallis!	9
Ylös!	13
Tietäjät	17
Miksikä	22
Jumalan virsi	25

II

Tuska	31
Syksyä	35
Puu ja lehdet	39

III

Kaarle Halmeelle	43
Helmille	44
Pikku Aunelle	46
Unet lemmen	51
Lapsonen onnekas on —!	53
Muisto	55
Reessä	58

IV

Elämästä	66
Kansan ääni kuuluville	63
Ne matasi maassa	70
Kun kerran!	73

»Toista on soitella somasti
kesken viinin viljelysten,
kera kukkien keväimen,
alla täyden päiväntähden.
Toista laulella runoja,
pystyttää pyhätulia,
kesken kiljuvain kinosten —»

EINO LEINO.

NYKYAIKAAN.

Nyt maailmaa kuiskehet kummat käy
ja ilmoja oudot aaveet,
udut uudet aikoja hämärtäy
ja päivän pilkettä ei nyt näy.
Nyt syntyvät hullut haaveet.

On niinkuin murskana maa nyt ois
ja valoa taivas vailla,
ja on kuin kuoleman virret sois.
Nekö maailman kuoloa soida vois?
Ikiyökö jo onkin mailla?

Joko sammuvat päivä ja aurinko
ja näy ei kohta kuuta
ja taivaan tähtien karkelo,
ne kaikkiko mennyttä oisi jo,
ja saammeko sijahan muuta?

Ei kenkään vastata taida nyt,
ei ihmiset, maa, ei meri.
Oi, onnekas äidistä syntynyt,
mikä milloinkaan ei etsinyt,
vain hällä on tyynnä veri.

Epätiedon ei tunne hän tuskia
ja elo on helppoa hällä.
Mut etsijän päivät on kurjia,
tulisia hän kärsii tuskia
ja raskast' elo on tällä.

Hän tietää: kohta se tapahtuu!
Mut mikä se oisi, mikä?
Joko maailman loppu tai joku muu;
sitä tuskin lausua tohtii suu:
Joko täys ois maailman ikä?

Ei! Elää ihminen tahtoi.
Niin lyhythän elon on aika.
Hidun onnea vielä hän kaipaisi.
Uus' etsintä vieläkin alkaisi.
Moni jälellä viel' on taika.

Elon oikean taikaa vaan ei lie.
Sen vienehet Hiiden on peikot.
Ja ihminen syntyy, kuolee. Tie,
tie aina se vainen Tuoneen vie.
Elon-onnen ohjat on heikot.

Elon-onni on merehen heitetty
tai oisko se taivahalla
eli oisko se multaan peitetty?
Sitä turhaan kauvan on etsitty.
Ovat etsijät murheen alla.

Nyt ihmiset sanovat toisilleen:
Voi murheen alhoa tätä!
Ja ajat ne hiipivät hiljalleen
ja vuodet ne vierivät verkalleen,
mut ainapa vain on hätä.

Ja ihmiset elää tahtovat.
Mitä varten? Eivät he tiedä.
Ja vaikka he kurjina kulkevat
sekä onnettomina astuvat,
ei kuolon sanaa he siedä!

Oi, jospa nyt syntyis sankari uus',
mies voittoja varten luotu,
joka tietäis, mikä on vastaisuus
ja untako oisikin onnekkuus,
mit' on ihmisen onneks' suotu?

Koko maailma miestä nyt tarvitseis.
Hän saapuu! Koska, milloin?
— Ja jospa hän täällä jo kierteleis,
surut, murheet, tuskat, vaivat veis,
niin — oiskohan onnea silloin?

OI KANSANI KALLIS!

Joko kuolintautia sairastaa
tuhatjärvien kansa kallis?
Joko Jumala sairahan Suomenmaan
näin kuolohon käydä sallis?
Oma heimoko hylkäsi kansan tään
ja syöksi sen suruhun, kärsintään,
ylenantoi ja tappoi tahallaan,
tämän kalliin ja kauniin maan?

Ken taitaa vastata? Vastatkoon
joku, jolla on siihen voimaa!
Mut valhetta vailla hän haastelkoon.

Ja jos kansoa ei hän soimaa,
vaan syyttävi surmasta vierasta,
niin huulilla hällä on valhetta;
hän pettävi muita ja itseään.
— Näit' täällä mä monta nään.

Sadattuhannet täällä nyt ruikuttaa:
Oi voi sua kansa parka!
Mut hyväks' sen jotakin uskaltaa
joka nahka on liian arka.
Maan pylvähät kaikk' ovat katkenneet
ovat uljahimmatkin jo uupuneet,
maan nouseva nuoriso karkeloi,
remu ympäri maata soi.

Täällä aatteenmyllyt ne jauhavat
himoruokia, nautinnoita;
näät, »ihanteen»-ihmiset nauttivat
omantunnon tuskiin noita.

(Ne myllyt on seuroja aatteiden,
pesäpaikkoja kurjien raukkojen,
jotk' kulkusin teuhata tahtovat
ja naiivat ja huolivat!)

Karusellit ja markkinasirkukset
ovat täynnä polvea nuorta.
Ihanteet sekä »suuret» aattehet
ovat saippuakuplain kuorta;
ei jaksa ne kansoa kasvattaa,
vaan alemmas aina sen vaivuttaa;
ne raukoiks' saattavat nuoret maan.
— Maa kärsi ja kestä vaan.

Koko kansa kun tanssii nuoralla
vetelehtien nautinnoissa,
niin — kuin voi seistä se vankkana
ajan ankaran taisteloissa?!
Se kansa on päättänyt päivänsä
ja se itse surmasi itsensä;
omin käsin se ratkoi suonensa;
loi itse se hautansa.

Oi kansani kallis! Etkö sä nää:
ties loppuu, eessäs on hauta.
Nyt aika jo sunkin on ymmärtää,
ett'ei sua leikit auta.

Toden aika on tullut. Jääkööt jo
pois hulluus, nauru ja karkelo.
Yks ainoa aate me tarvitaan:
On tehtävä terveeks maa!

²/₁ 04.

YLÖS!

Ylös kaikki ja kiini jo ohjaksiin,
ajanvarsa kun vauhkona kiittää.
Ei aik' ole itkuhun, murheisiin.
— Yli vanhan jo kaarneet liittää.
Pois pelko ja huonous, heikkous!
Pois velttous, untumus, raukeus!
Joka jälkeen jää,
kuka viivähtää,
sen yllepä kaarnehet kiidättää.

Pois alta te häilyvät houkkiot,
jotk' kuljette teiden vartta.
Pois alta nyt joutilas-joukkiot,
tätä kulkua paras on karttaa.

Ken kysyvi mikä on määränpää,
saa vastuun selvän ja tiedon tään:
mihin taival vie
ja kun päättyy tie,
niin siellä se määräkin matkan lie.

Tätä tärkeint' ei ole kysyä,
vaan paras on antaa mennä,
hyvä katsoa, mukana pysyä,
tien vierehen ettei lennä.
Ja hyvä on varoa ettei vaan
jää jälkijoukkohon samoamaan.
Voi sattua näin,
että viivähtäin
se kääntyvi, kulkevi toisapäin.

Se että me kuljemme taaksepäin,
on kirottua jos mikään.
Jos yhdessä taipuu, niinpä jo näin
käy taantumus ijästä ikään.
Eturintaan paras on pyrkiä.
Paras tulta ja taistoa etsiä
kukin itsenä,
kaikk' yhtenä,
koko joukkio yhtenä miehenä.

Ja yks' jos jossakin kompastuu,
sitä muiden on nostettava,
ja unehen jos joku unhoittuu,
sitä toisten on tuettava.
On yhdellä voimia vähemmän,
vaan toiselle suotu on enemmän.
Mut mahtius pois!
Ken kerskata vois?
Kuka parhain täällä ja suurin ois?

Yks kantaa taitavi tapparaa,
yks luotu on varten jousta,
yks kannelta taitaa kaiuttaa,
yks tietojen urhona nousta;
joku joukosta lippua liehuttaa,
vaan toinenpa lauluhun laikahtaa,
kukin kunnollaan,
eri voimallaan,
jok'ainoa varmalla uskollaan.

On uutta nyt luotava jokaisen,
kun vanha on vallan mätää.
Nyt aika on väistyä varjojen,
on meillä jo kyllin hätää.

Nyt vuodet on väistyä valheiden
ja aika on tuntea totuuden,
joka puhdistais,
mikä uudistais
sekä lepoon kärsivät tuudittais.

TIETÄJÄT.

Epäuskon ja epäilyksen yö verhosi maailman.
Kavaluuden ja vihan ja valheen hämär häivytti
taivahan.

Erämaat' oli maa ja vierait' eläjät myös päällä
sen.

Nous heimoa vastaan heimo, veli surmana
veljyen.

Ja kauneuttansa luonto suri orjana, onneton,
pyhä pilkkaan painuen hukkui, toden ään' oli
kaiuton,

sekasortoa, surmaa, hätää vapis, vaikerti ava-
ruus,
mädännytt' oli vanha ja uutta epätoivoin aika
jo huus'.

Vain harvat kyseli: miksi elo lankeemuksehen
käy;
miks kaatuu, kumoss' on kaikki, ei elämäss'
ehjää näy?
Eli ihminen päivästä päivään ja vuodesta vuo-
teen vaan,
ken orjana, herrana, kenpä ei ollut ois kum-
paakaan.

Taru ihana, kaunis, korkea on tarina tietäjän;
läpi tunki se aikakautten, vuossatojen himmeäin,
ja säilyi ja säästyi, loistaa kuin tähtönen talvi-
yön,
esimerkkinä etsijöille teontavasta hengentyön.

Ukot harmaapäiset ja viisaat, elons' iltahan
ehtineet,
halk' elämän valoa yöhön jo olivat etsineet

ja saanehet arvoa, kultaa ja tietäjämäineen myös
ja pettymystä ja tuskaa, valon välkettä vaan
ei yössä'.

Kesk'-yöt' yhä jatkui. Seisoi ajan kello. Ja
turhaan vaan
Itämaiset tietäjät siihen tarkistivat katsettaan.—
Ikiyökö jo onkin tullut, ei aamua ensinkään?
Näin miettivät tietäjät viisaat surusydämin, ih-
meissään.

Kaikk' oisiko ollut turhaa: työ, toivo ja taistelu,
omantunnon tuska ja kaipuu, poven poltto ja
kamppailu?
Ei! Vieläkin vartovat viisaat ja etsivät uu-
destaan
valontuiketta valheen yöhön ja rauhoa päälle
maan.

Taas nuortuvat vanhat miehet, taas nousevat
uudelleen.
Ukot uljaat! He lähtevät taasen toden-etsintä
matkalleen.

Itämaalta he painuvat länteen: sydän viittovi
sinnepäin,
ja on kun tähtönen tuolta myös tuikkisi: tänne
näin!

Erämaat sekä aarniometsät ei estettä heille luo.
Ei kuolemanpelko ja vaivat väsymyksen tun-
toa tuo.

Sadat päivämatkatpa näin he yhä kulkevat
ellehen.

Ja vuorena nousee usko; perus horjua ei voi sen.

Ja he saapuvat Juudan maalle. — Oi riemua,
onnea oi!

Sitä kertoa ei voi kieli, suu haastella myös ei voi.
Se tunne ol' suuri ja soipa ja valtava, voimakas,
alamainen, nöyrä ja kaunis, ihanainen ja arvokas,

Jota tunsivat Itämaan viisaat, kun päättyi jo
vihdoin tie,
kun seimessä, eessä jo heidän toden kuningas
viimein lie.

Rukouksin ja kiitosvirsin luo lapsen he lankeevat,
häll' aarteet antavat parhaat, joit' tarut vaan antavat.

Ei tietäjät löynneet totta, ei tuiketta yöhönkään.
Mitä löysivät viisaat sitten? — Jumalaisen ja miehen tään
joka vasta sen etsii, löytää, mitä eivät he löytäneet,
min vuoksi he työt' oli tehneet, halk' elämän taistelleet.

Jo lähtivät tietäjät taasen ja he viestinä veivät sen:

Elon syksyn seestäjä syntyi, toden tuojakin valheesen!

Ja viisaat' vaipuvat hautaan ja kulkivat kuolemaan,
mut tietoisuudessa tuosta: *Saa päivä jo päällemaan!*

MIKSIKÄ ?

Kun uraa uutta uurretaan
ja tietä tehdä tahdotaan,
niin miksi jo
on meillä pelko, parku lie,
kun taipaleella eessä tien
on kallio,
min yli ehkä vaikeaa
on omin voimin kulkea
ja joka kenties kokonaan
tien voipi sulkea ?

Kun kevätpelto kynnetään,
maa muokataan ja kylvetään,
niin miksi siis

on itkusuina ihmiset
ja katkerina katsehet,
kun Hallahiis'
vie viljan? Onhan jokainen
jo turmatyössä nähnyt sen
niin monet kerrat ennenkin
ja ihan takavuosiin.

Kun tapparahan tartutaan
ja kuolontietä kuljetaan,
niin miksi on
ihmettä se, ett' taistotie
useesti täällä meidät vie
luo tappion?
Ken kuningas tai keisari,
muu miesi, mikä milloinki
on aina, aina voittanut,
ei koskaan kaatunut?

Kun naista miesi lempivi
ja naisehensa uskovi;
mut pettävi
hänt' omantunnon tuskitta
tuo naikkonen, niin useinpa
jo murtuvi

mies, mikä aina nähnyt sen
on, että täällä naisehen
voi uskoa kuin lämpöhön
voi luottaa jäätikön.

Monesti täällä huudetaan
ja lailla lasten ulvotaan
ja aivan umpimähkää —
Yks vaan on varma: peltoaan,
jos ken ei käyne kuokkimaan,
ei tuo se tälle tähkää!
Jos halla meiltä viljan vie,
niin eessä ojankaivuu lie.
Jos mies on alla vääryyden,
niin: *alta sen!*

JUMALAN VIRSI.

Joko oisi se hymniä huomenen,
jota hymisi huulet heidän;
— täys' oisiko mitta jo murheiden
sekä tuskien tulvat meidän? —
vai liekö se laulua enkelein
tai kaikua korkeuskantelein
eli oliko itse se Jumala,
min kuulin ma laulua?

Ei ollut se laulua ihmisten,
ei laula ne laulua hyvää.
Ei ollut se kaikua kannelten,

oli siksi se liian syvää.
Ei enkelilaulua ollut tää,
yläilmahan laulupa heidän jää.
Siis oli vaan virttä se Jumalan,
oli kaikua korkean:

Hyvän katkesi kytkyet, kahlehet,
pyhä pyrkihe juhlaan jaloon
ja sidotut sielujen aatokset
näin pääsivät päivän valoon;
läpi luntien ja jäiden ne murtautui,
yli soiden ja rimpien poikki ne ui
kevättöjuhlaan, juhlahan Jumalan
sekä toukohon taivahan.

Hyvän vapauslaulua sävelet
soi niinkun taivaan torvet.
Ne sävelet tuutivat tuntehet
ja ne täyttää kirojen korvet.
Tuo hymni se uskoa uudistaa
sekä heikon se voimia vahvistaa,
luo luottamusta se Jumalaan,
tuo taivahan päälle maan.

Se tekevi hyväksi ihmistä
ja ehjää luopi se meistä
ja se päivänä seestävi sydäntä
sekä silmiä kyyneleistä.
Kukin on kuin itsensä unhottais
sekä taivaan tuutuhun uinahtais
ja on kuin ihminen Jumalan
kävis vasta nyt kuvahan.

Oi ihmiset, kaikki te kuunnelkaa
sydän-äänien kunnan kieltä;
sitä kuunnelkaa sekä laulakaa
jok' ainoa Jumalan mieltä.
On kullakin Jumala povellaan ;
kukin tulkitkoon sitä laulullaan.
Näin taasen jo meillä on Jumala,
on kaitsia korkea!

II.

TUSKA.

Tuo tuska, tunne katkera,
miel'ala ahdas, ankea,
tää vieras kutsumaton
on niinkuin ilma; lailla sen
se tunkee läpi seinien
ja saapuu alle katon;
sua puristaa
ja painaltaa,
sun rintaas repii, raatelee,
verisin silmin katselee
ja hymyilee
kuin pahahenki. Eessä sen
sä seisot, raukka, vavisten
ja tunnet kuuman tuskahien,

mi löytää tien
sun otsaltas
ja kasvoiltas,
käy kautta joka huokosen.

Kun sulla juhlahetki lie,
mi sydämestäs huolet vie,
niin ole varuillasi:
voi tuska tulla koska vaan!
Kun riemuitset sä parhaillaan,
on tuska ovellasi
ja sisään käy,
vaikk'ei se näy,
ja sitoo kieles, jolla sa
juur' aijoit sanoin lausua
sun onneas,
ja povestas
vie rauhan, tappaa tahtosi
ja murtaa mahtisi.

Kun päivän hikihatussa
sa olit työssä, toimessa
ja väsyit iltasella,
niin ällös usko, että sa

yön tullen taidat nukkua,
vaikk' olet vuotehella;
näät, tuska jo
kuin kohtalo,
niin säälimättä seisovi
vuoteellas sekä laulavi
sun korvaas hautavirsiä;
sen hyminä,
jok' on kuin virttä helvetin,
suo vaipua ei unihin;
vaan valvoen
ja kärsien
näet koittavan sä päivyen,
mi vaatii sulta voimia
ja täyttä tarmoo, tahtoa,
vaikk' öinen tuska vei jo ne.
Ei auta: Elä! Tottele!

Jos olet luonne voimakas
ja tahdoltasi tarmokas,
niin tuskan voit sä voittaa.
Työ! Se on sulle pelastus.
Kun sulle saapuu ahdistus
ja sua saada koittaa,
niin ota työ
ja sillä lyö

tuo tuska pois; mut kestäös
ja olan takaa iskeös
kuin aikamies,
mi seistä ties
edestä hengen, elämän.
Näin tuskan inhan, ilkeän
sä voitat kerta kerralta,
niin että viimein herrana
voit sitä hallita.

Sa tutki olemusta sen,
käy, tunge läpi verhojen,
sen etsi ydinkohtaa:
Mik' on tuo tuska? Varjoko,
epäilyn siitos, valheko,
jot' aatos heikko johtaa?
Sit' tutki sa
ja pelotta
lyö rikki, murra kärki sen,
tuo myrkkyinen,
ja nouse alta ahdingon.
Sun voitto on!

SYKSYÄ.

Nyt lehdet lentää, varisee,
syystuuli pieksee puita,
pois kesäkorut karisee,
vaan puissa joitakuuta
on lehtiä ja oksillaan
ne on kuin ois ne ivallaan.

On kesä lyhyt. Tuskinpa
se täysin tulla ehtii,
luo lämpöä ja paistetta
ja puissa oksat lehtii,
kun taas jo pois se kaikkoaa
ja alla syksyn on jo maa.

On luonto niinkuin elämä,
mi ihanteita vailla,
on aina synkkää syksyä,
ja talvituulten lailla
se jäätää ihmissydämet
ja tukahuttaa tuntehet.

Mut kesän meille ihanteet
tuo elon talvisäihin,
luo lakkapäiset lainehet
ne valtimoiden jäihin,
ne mielen synkän seestyttää
ja väsyneitä virkistää.

Vaan miksi ihanteillakin
niin lyhyt tääll' on aika,
miks voittavi ne kumminkin
ain talvisäiden taika?
Miks ihanteiden ihmepuu
niin pian kuihtuu, lakastuu?

Miks ihanteiden ihminen
ain elon alle taipuu
ja miksi ase aatteen

niin pian hältä vaipuu
ja tylstyy taikka katkeaa
ja tuskin mitään aikaansaa?

Kas, alla arkihuolien
ja olemisen armon
ei kestä ase aatteen
ja mahti miehen tarmon:
Jok' ainoalta ihanteet
lyö taistotavan käsitteet.

Mies tuskin täällä tuntevi
nyt aatteen aateluutta
ja rintahansa tahtovi
hän saada ilmaa uutta
ja tarttuu hengen tapparaan,
käy taistotietä astumaan.

Kun hän jo pettyy! Elämä
ei ihanteita tunne.
Jos täällä tahtoo iskeä
ja lyöpi vaikka kunne,
niin paatta vasten aina lyö,
ei näe, kun on yllä yö.

Vain kipeniä kimmahtaa
se vuoren paksu paasi,
ja turhaan kalvat kalskahtaa.
— Ken elonvuoren kaasi?
On sitä vastaan turha työ,
jos vaikka millälaillla lyö.

Ja miekanterät tylstyvi.
On miesten mielet haikeet.
Jos vaikka kunne katsovi,
on eessä ajat vaikeet:
Pois ihanteen on kesäkuu,
on jäätä maa ja lunta puu.

Ja pakkasessa paukkuvi
se elon hallavuori,
ja lumihin sen jäätyvi
niin moni mieli nuori.
Jos pakkasesta säästyy ken,
niin vuoren peikot vievät sen!

PUU JA LEHDET.

On ihmiskunta puu
ja lehti sen
on ihminen,
mi pian lakastuu;
se kesää tuskin täällä vielä näkikään
ja elon tarkoitustaan tajus itsekään,
kun kuoli se
ja levolle
pään painoi mullan povellet.

Yks lehti putoo puusta pikemmin,
vaan toinen vaipuu vasta myöhemmin,
näät, tasaisest' ei aurinkoa tiitä
ja pimeys ei elinvoimaa siitä.

Tääll' lehti toinen toista varjostaa
ja pintalehti kaiken valon saa
ja varastaa
näin toisen elinvoiman kokonaan
ja siitä karttuu
ja vahvaks' varttuu;
mut alin lehti vailla valoaan
ei kauvan kestä, kun jo kuolee pois,
vaikk' kasvu-aikaa vielä ollut ois,
pois kuolee, kaatuu
ja mullaks' maatuu.

Puu, runko säilyy ajast' aikahan
ja aina uudet lehdet näkee kasvavan
ja — kuolevan.
Sit' täällä koit ja madot syövät
ja ajan rajuilmat sitä lyövät,
mut murru, taitu ei se vaan,
ken tietää, tokko milloinkaan?

Oi, mihin verrata voi ihmiskunnan puuta?
Niin ihanaa, niin kurjaa et sä tiedä muuta!

III.

KAARLE HALMEELLE.

(SEPPELEESSÄ 9. 12. 03).

»Hjorth,» »Kahdestoista Kaarle» myös:
Sun taitees, tekotapas, työ
Ja tarmos taikavoimiseen
Saa sydämemme, seppeleen!

HELMILLE.

Oi, olkosi uneni
armainen,
hyvätuuleni, henkeni
ylhäinen,

yli varjojen valoni
sähkyntä
sekä syömeni, sieluni
syttäjä,

omatuntoni, uskoni,
hartautein,
väkevyytteni, voimani,
uljuutein!

Oi nostaos aattehet
syvimmät
sekä poveni tuntehet
pyhimmät

valosoihtuna suurena
loimuamaan
pelastuksen taikana
Suomenmaan!

Sydämemme ja sielumme
vaatii maa ;
ne sille me annamme,
maa ne saa!

PIKKU AUNELLE.

Kuules Aune-kultanen,
kun ma sulle haastelen.
Paikan tuon ma sulle soin,
että silmäs nähdä voin;
katsos noin!
Ollos hetken alallasi,
hiukan hilli nauruasi.

Kun ma ennen sinunlaisna
leikkiväisnä, nauravaisna
aamusesta iltahan
aina samaan tapahan
nähtiin ahertelevan,

niin mä silloin luulin, että
elo tää ei kyynelettä
murheen, elonhuolten vuoksi
toisi mulle silmihin.

Päivä pääsi, aika juoksi.
Aina vaan ma nähtihin
naurusuuna; tokko vaan
kyynelöin ma ollenkaan,
paitsi silloin, kun ma suutuin
häijyn lailla,
lupaa vailla
luvattomaan, pahaan puutuin,
mi ei ollut mielehen
isän eikä äityen.

Noin mä nauroin, kun sä nyt.
Naurun syyt' en etsinyt.

Koulunpenkkilöilläkin
useasti unhoitin
vakavuuden; kujeilin
millälaila milloinkin.

Tuosta sain ma nuhtehia,
joskus aivan ankaria,
kun en tainnut totella
enkä löynnyt rajoja
työn ja leikin.
Nauru veikin
myös mun usein nurkkahan;
häpeän sain raskahan.
Korvapuustin läksyt ain
saivat naurutaudiltain.

Aika kerkes, vuodet vaihtui,
lapsuusaika poijes haihtui
niinkuin eestä tuulien
häipyy hunnut usvien.
Kuvakirjat kiini suljin,
totta kohti täällä kuljin.

Hymy herkes, nauru katkes,
kyynellähteet auki ratkes.

Elämä on kylmä ja
melkein kuni kuolema
sille, jolle se sit' on!

Olin orja kohtalon,
joka multa naurut kitki,
jota orporaukka itki,
kunnes naurun kokonansa
unhoitti hän itkuissansa.
Itkin kaikki kyyneleeni.
Kun ne loppui, sydämeeni
telkesin mä tuskani.
Itkutonna,
naurutonna
kuljen, kannan taakkani.

Aune-kulta! Nauru mulla
helky ei kuin helkkyy sulla.
Itkeäkään saata en,
vaikka suru sydämen
joskus pyytää kyynelettä —
kuiva silm' ei vuoda vettä.

Soimattihin mua ennen,
armaan lapsi-ajan mennen,
houkkioksi nauravaksi.
Muutuinko ma paremmaksi:
Kertyi mulle syytä kaksi,
joista nyt mua soimataan:

Itken, kun on naurun syytä,
nauran murheen mustaa kyytä;
ajallaan en milloinkaan
lahjoja ma käytä niitä,
mulla, näät, ei taito riitä.

Tälläläilla täällä, oi,
inehmoisen käydä voi!
Monen täällä hukka vie.
Oikukas on elon tie.

Säästä sinä, lapsikulta
ilon tulta,
ettei tuota puutu sulta
saapuessa surujen,
elonhuolten hetkien.

UNET LEMMEN —.

Mun miete sun luoksesi lentää,
ihan sieluhus asti käy:
Olet läsnä, vaikka sä sentään
et silmihin siinnä, et näy.

Ja ma tunnen, kuinka sun huules
mun suulleni suukot suo.
Oi armahin, ainoa kuules:
unet lemmen lohtua tuo.

Unet lemмен lepoa antaa
ja ne kaihoa karkoittaa,
ne toivojen taivaanrantaa
sulosätehin ruskoaa.

Ne aurana auki luovat
sydänsurujen tuiskutiet;
kuin kukkaset kastetta juovat,
niin nekin vie tuskahiet.

Ja siksipä, vaikka sä harhaat
niin kaukana, kallehin,
saan sulta ma suukot parhaat
ja multa sä, armahin!

LAPSONEN ONNEKAS ON —!

Lapsonen onnekas on; äly hällä on hieno ja
herkkä,
tunnekin tutkiva, ei velivaloja vaadi hän täällä;
kyllä hän tuntevi tuon, kenen lempehen uskoa
saattaa
eikä hän ystävätään epäuskoin kohtelee kon-
saan.

Suuttua saattavi laps', vihan taidon hän tun-
tevi kyllä,
mutta hän leppyvi myös toki ennen laskua
päivän.

Onnekas aikapa tuo, jona ihmisen sielua vielä
ei elon myrkykäs kyy, mato pistävä pillata
taida.

Tuotapa aikoa nyt sydänparkani kärsivä kai-
paa,
kaihovi itsekseen, ihan itkien pyytävi joskus
laps-ajan lämpöä vaan sekä sen ihanaa ilon
ilmaa
niinkuni kastettaan kedon kukkanen kuivuva
kaipaa,
että se tuoksuta taas sulosorjana, nuorena voisi.

Onkohan oikkua tuo iki-Luojan ja taivahan
Taaton,
että hän armossaan inehmoisien langeta antaa,
syöksevi syksyinsään ylen ilkeän, irnuvan hel-
maan,
antavi tuntea tääll' elon talvea, tuiskua tuulten,
ottavi lapsiltaan kevät-aikojen riemun ja hur-
man?

Miksikä ihminen ei ajan aaltojen viedessä purtta
säilytä sielussaan elon alkavan sointua selvää?—
Tuotapa tuskissaan sydän syntinen, särkynyt
mietti.

Vastaus viipyvi vaan. — Elonpulmia arvasi
kenpä?

MUISTO.

On muistoja, joit' ei aika
ja vuodet viedä ei voi.
On muistoja, joiden taika
on, että ne aina soi.

On muistoja kalman kauhun
ja muistoja murheiden,
on tyynen ja myrskyn pauhun
ja lemmen ja lapsuuden.

Yks muisto on kylmä ja jäinen
yks kevättä kuiskailee,
yks muisto on syksysäinen,
yks päivänä hymyilee.

Ja vaikka ne hetkeks heittää
ja jättävät ihmisen,
niin kohta ne taasen peittää
utuvaipoin verhoten sen.

Sulo-muisto on myöskin mulla
on muisto, mi haihdu ei.
— Sanos tyttöni, onko se sulla
vai joko sen vuodet vei?

Se on muisto, mi synkän hetken
ihan taivahan riemuks luo.
On muisto, jok' aatosretken
sinitaivaan siintohon tuo.

Ja vaikka se joskus kantaa
mun tuskihin Tuonen maan,
niin riemuja myöskin se antaa,
Jumal-onnen siltä mä saan.

Ja rakas se mulle on siksi!
Yli yön sekä murheiden
se on kuni päivytt. Miksi,
kuin unhoittaisin mä sen?

REESSÄ.

Hei hepo! astele taajempaa;
huilata saathan kohta.
Katsohan! Tuolta jo kauvempaa.
kaupunki-valkeet hohtaa.
Taipale lopussa kohta jo lie.
Astele, astele sie!

Tiuvut ne soittavat tahdissaan
vanhassa, lystikkäässä.
Hauska on miettiä matkallaan
lauhassa talvisäässä;
kavion kopsetta kuunnella;
sydäntä leponon laulella.

Syömeni! Heitähän huolet pois
taikka ne tyystin peitä!
Etköhän mun sinä hetken sois
kulkevan rauhan teitä?
Anna mun levätä hiukan vaan,
että mä voimaa saan.

Voimia vain minä tarvitsen,
voimia tehdä työtä.
Työni ma tunnen ja vapisen,
voima kun ei ole myötä.
Paljo en kestä, heikko kun oon
elämän suurehen taisteloon.

Lennä mun varsani vinhaan vaan
määrämme päähän saakka.
Sullehan paljo ei painakaan
huolteni raskas taakka.
Niiden et painoa tunne sä,
heinien, kaurojen ystävä.

Soittavat tiukuset. Kiirehtää
heponi kulkuansa.
Taipale taakseni taittuu, jää.
Kaupunki pauhullansa
katkovi säikeitä mietteiden.
Seis hepo! — Luon' olen ystävien.

IV.

ELÄMÄSTÄ.

Jos jotakin täällä on kaunista,
niin alla sen piilee pahaa
On kaupalla rakkaus rahasta,
on lemmen kahlehet vahaa.
Vihan viljoja veljeys kasvattaa
ja luottamus pettymyspalkan saa;
taka-aikain unta on lemmeekkyys
ja sijass' on itsekkyyys.

Joka mies käy naamari kasvoillaan
ja lapsen lailla hän hymyy.
Jumalia ja pyhiä palvellaan.
Mut takana valhe lymyy.

Ja kun kasvoja naamarit peitä ei,
niin mikä sen lämmön ja lemmen vei
ja missä on pyhät ja jumalat
ja taivahan aatelmet?

Etu määrää hengen ja aatoksen
ja raha on vallan vaaka.
Joka ei ole orjana ainehen,
saa kirojen kantaa taakan.
Ja hyvä jos jossakin ilmenee,
niin elämä senkin jo sokaisee
ja verihin tahrii ja maahan lyö;
se elämän onkin työ?!

Käy uhmaten nyt yli ihmisten
se elämän ankara valta.
Kuka täällä nyt kourista säästyí sen,
ken päättään nosti sen alta?
Ei kenkään onnehen juopunut lie,
mut kunkin tuttu on murheen tie,
ja sentään kaikki nyt odottaa
ja palkaksi tyhjän saa.

Joka pettymys vaikka ne maahan lyö,
niin sentään vielä he uottaa.
Yli heidän vaikka on mustin yö,
he koittohon päivän luottaa.
Mut milloin koite on päivän sen,
jona kuivuu lähteet kyynelten
ja jolloin ihminen täällä saa
sitä, mitä hän odottaa?

KANSAN ÄÄNI KUULUVILLE!

Kansan ääni kuuluville! — taikasana meidän on.
Köyhälistö, kurjalisto, mies ja nainen nouskohon
kansalaisna, ihmisenä ihmisyyttä vaatimaan.
Köyhän ääni myöskin täällä *täytyy* saada kuu-
lumaan!

Kauvan onkin onnetonna osattomat kärsineet,
kautta huolten huutavaisten onneansa etsineet,
löytämättä, nousematta alta elon valheyön,
hyvitystä puuttuvaisna palkkiosta päivätyön.

Ruha, ruumen, muta musta, alin kerta, sakka
maan
pintahan ei päässyt, painui pohjahan se aina
vaan,
aina syvää syvemmälle saastahan ja pimeään,
mist' ei valkeutta kohti ylös päässyt yksikään.

Vuosisata vuosisataan vierä, vaihtui aina näin.
Köyhälistö kohdaltansa vaan ei päässyt eteen-
päin.

Heiltä puuttui pontevuutta sekä itsetajuntaa,
rohkeutta, rakkautta, veljeyttä vakavaa.

Velttouden, vihan kyynpä nälkä siitti sydämiin,
kyyn, mi myrkkykäärmeheksi kasvoi kiini ih-
misiin,
turti tarmon, tahdon tappoi, sydämistä hyvän
vei.

Yhteisvoimaa vailla täällä mitään aikaansaada ei.

Mutta sentään siellä, täällä sykki sydän ehyt
myös,
niinkuin päre pihtipielen taikka lyhty syksy-yöss',

sytti tulta toisihinkin, tulta toivon tuhkaan
loi,
nosti aatteen: veljeshengen, heikon voiman ilmi
toi.

Köyhälistö nousi, nosti aateliston liehumaan:
Oikeutta! Veljeyttä! Tasa-arvo päälle maan!
Joukko lipun ympärillä laajeni ja taajeni,
väkivallan, vaivan alta kansalauma heräsi.

Vuosisatain aamu alkoi. Nyt on viittoeltu tie.
Sitä käydä! — käsky kuuluu. Matkan päässä
hyvä lie.

Ken ei tunne rakkautta, veljeyttä povessaan,
hän ei pysty meidän työhön eikä myöskään voit-
tamaan.

Oikealla asehella tosivoitto voitetaan.

Siispä kukin kunnollisna käyköhönkin toimi-
maan.

Valtahalu, valhe, vilppi sydämistä väisty-
köön.

Oikeutta itsestänsä kukin ensin etsiköön.

Sitten muista! Muistakaatte! Näin me käymme
voittohon.

Innon laulut, toivon laulut kautta maailman
soikohon.

Köyhän ääni kuuluville! Hornan yöhön valkeus!
Sitä vaatii köyhälistö, Jumala ja oikeus.

NE MATASI MAASSA —.

Ne matasi maassa
polvillaan
ja ne huusivat Luojaa
tuskissaan.

Mut yö oli yllä ja
kalman mies
syyssatoja suuria
niittää ties.

Elonviljat kypsyi,
tuleutui;
yli laihon viikate
kaareutui.

Ja Jumala mykkänä
nukkui kai,
oli taivas vaiti ja
tyhjän sai

nälän nähnyt nöyrähän
rukoukseen —
käsi kuolon kuivasi
kyynelveen.

Oli palkkana uskon ja
haaveiden,
työtaistelun, tarmon ja
toiveiden

elonpäivät tuskia,
nälkää vaan,
sen jälkehen multaa
hautausmaan.

KUN KERRAN!

Kun kerran kaikki ne valveutuis,
ne, jotka nyt vielä makaa,
ja kaikki, kaikki kun liittoutuis
ja vartio tehtäis vakaa,
niin eiköhän silloin jo ennättäis
levon aika ja lohtua lennättäis
hyvä enkeli, siivillä siunaus,
ja kaunihin kirkastus?

Ja eiköhän silloin kukkia vois
maa, jota nyt kirous painaa,
hyvän, hyödyn kukkia, ehkä se lois
elon siihen, mikä on vainaa,

elon, voiman kauneuskaipuuseen
ja uskoa mielehen jokaiseen,
ja eikö se henkeä kohottais
ja kaikkea kasvattais?

Sukukunnat eikö jo ymmärtäis,
mikä onnehen kansat nostais,
ja pyytehet halvat eikö jo jäis?
Vale tottako vielä nyt ostais?
Ja vieläkö mahtien mammona
sais elämän kulkua ohjata
ja määrätä yksilötuntehet
ja hallita aatokset?

Ja vieläkö purppura-loistokkuus
yhä orjien verta pyytäis
ja tokkopa ainehen valtikkiuus
yhä orjain henkeä hyytäis?
Ja vieläkö nälkähän kuoltaisiin
ja vieläkö sortua suotaisiin
väkevämmän vainohon heikomman
katinkultien hintahan?

Oi, emmekö joskus joukolla,
joka mies sekä nainen innoin,
vois puuhata pyhällä tou'olla
ihan halulla yhtärinnoin,
ja emmekö uskoa saattaisi,
jos vaikkakin laihoa kaataisi
syyshallat, että se sittenkin
viel' joutuvi jyvihin?

Ois ojia luotava jokaisen,
tulis hengen vainio kääntää
sekä syttää kantoja kaskien
ja juuria irti vääntää
ja kiviä kitkeä, kierittää
sekä peltoa pöyhetä, pehmentää
ja uskoa päivien paisteesen
ja tuulihin jumalten?

Näin kaikki kun yhtehen yhtyisi
sekä kutsua hengen kuulis
ja kaikki kun työhön jo ryhtyisi,
niin tottahan silloin — luulis —

kevät koittais elämän talvehen,
ois täytenä mitta jo murheiden
sekä siihen, missä on kirous
vois syntyä siunaus!

TUUTILAULU.

Nuku, nuku nuppuni,
äläkä sä herää:
Eihän ole, kultani,
täällä sulle erää.

Nuku, nuku nuppuni,
nuku ikiunta:
Täällä ompii osanasi
syksyä ja lunta.

Eilen isä kuopattiin,
huomena sä, kulta.
Pian munkin lapsi niin
peittävi jo multa.

Köyhän osa onneton
ompi sekä nurja,
iloton ja toivoton,
kova, kolkko, kurja.

Rikas lapsi lepäjää
alla kultakankaan,
köyhällepä ees' ei jää
pala aivinankaan.

Onko sulla nälkä vai
mik' on tuska sulla?
Tyhjä, tyhjä rinta kai
aivan ompi mulla.

Nälkähän on mun ja sun;
kova on se tauti.
Nuku, nuku nuppu mun,
unen rohto nauti.

Nuku, nuku nuppuni,
äläkä sä herää.
Eihän ole, lapseni,
täällä sulle erää!

TÄÄ PÄIVÄ ON PÄIVÄ HERRAN!

Tää päiväpä juhlien juhla lie,
tää päivä on päivä Herran,
joka sydän kun riemuten uhrin vie
pyhän uhrimaljaan kerran,
kun syömet syntiset saastastaan
näin tahtovat irti päästä,
pyhä kukka kun puhjeten kuorestaan
pään nostavi talven jäästä
ja tuoksullaan
jo täyttää maan. —
Tää päivä on päivä Herran!

Oi nähkää, kuinka nyt taivaskin
valon juhlahan lahjoittaapi.
Oi nähkää, Pohjolan hankihin
runot Jumala kirjoittaapi
ja enkelit lentävät päällä maan
— ihan siipien suihkehet kuulet —
ja riemua taivahan, riemua maan
nyt kuiskivat noiden huulet.
Koko taivas, maa
nyt julistaa:
Tää päivä on päivä Herran!

Katukerjuri heittävi sauvan pois
ja rampa on terve jälleen,
ja on kuin Luoja leivän sois
sekä särpimen pyytäjälleen.
Nyt nälkä ja tuskakin unhoittuu
tähän riemujen juopumukseen.
Nyt tyytyvi köyhä ja kurja muu
ilohetkisen hurmaukseen.
Joka ihminen
nyt tuntee sen:
Tää päivä on päivä Herran!

Tää päivä on suurien tunteiden
sekä suurien innostusten.

Tää päivä on surmaa murheiden,
surun, vaivojen vastustusten.

Ajan tulevan viesti on päivä tää,
ajan armahan, suuren, uuden,
jona juhlahetkien hurma jää
varaks' vierivän vastaisuuden,
kun päällä maan

ain tunnetaan:

Nyt aika on aikaa Herran!

TUMMAA.

Virvatulet väikkyää,
vilppivirret soivat,
myrkky musta läikkyää.
— Missä onpi hoivat?

Kadotusta, kuolemaa,
veren punoitusta,
kavaluutta katalaa.
— Liekö lohdutusta?

Puoliyötä, hämärää,
yötä päivän päällä.
Ylen monta itkevää
tuskahista täällä

odottaapi aamua,
havajaakin yöhön,
vailla tointa, tarmoa
elämähän, työhön.

Eikä täällä tahdota
elää eikä kuolla,
seistä, eikä kaatua,
tahdotaan vaan huolla.

Eikä ole ollenkaan
oikeata, väärää.
Sidesilmin kuljetaan. –
Mikä minkin määrää?

Veljeyspä vaeltaa
lailla lauhan lampaan. —
Tarkka silmä sillä saa
nähdä torahampaan.

Romua on ihanteet,
hyvä horjuvaista;
omantunnon tuntehet
ihan samallaista.

Siellä, missä kylvetään
hyvän siemeniä,
siellä sitä niitetään
pahan jyväsiä.

Tuskavaippa verhoaa
maita, mantereita.
Eiköhän ne liekin vaan
Tuonen tantereita?

TYÖHÖN!

— »Jos talven kestäis
kevääseen,
ja kevät koittais
aikaiseen
ja mulle tointa,
työtä tois,
ett' elatusta
saada vois,
kun leipää vailla
vaimo on
ja lapsi-liuta
alaston

ja minä itse!» —
huokas mies,
ja kalvas katse
tuskaa ties.

Näin eessä talven
aattelee
niin moni mies ja
vapisee;
ja moni äiti
onneton
ja lapsi joukko
turvaton
nyt leivätönnä,
nälissään
on alla talven
inhasään.

Voi miksi osat
päällä maan
niin kumman lailla
jaetaan:
Yks ylivoimin

ahertaa
ja leivän tuskin
siitä saa;
mut toinen täällä
nauttii vaan,
tee kunnan työt' ei
ollenkaan
ja leipää hällä
liiaks on;
ja kolmas aivan
osaton
on työstä sekä
leivästä
ja tällä täällä
kärsintä
on ainoana
osana
ja toivehena
kuolema.

Oi siskot, veikot
yhtykää
ja yhteisvoimin
ryhtykää
suurtyöhön: nälkää

poistamaan;
näin muita, teitä
auttamaan!
Te esimerkki
näyttäkää
ja teossanne
täyttäkää
te tekojenne
perustus
ja edellytys:
oikeus!

RUNO *

On istuttu illat ja kuunneltu
ja saatu on oppia uutta.
Taas tiedon on mahlalla juotettu
ja onnen on he'elmiä tarjottu
seka sielujen aateluutta.

Ovat tietojen-taiturit haastelleet,
sanasankarit sanoja suoneet.
Ei ole he vaivoja säästelleet;
pyhimpääns' ovat meille he uhranneet,
ovat valoa, voimaa luoneet.

---

* Lausuttu työväen luentokurssien päättäjäisjuh-
lassa Tampereella 8. 9. 03.

Ovat luonehet voimia uskomaan,
ett' ijäti yöt' ei kestä:
koronkiskurit ettei kullallaan,
rahamahtavat ettei mahdillaan
ikipäivän koittoa estä.

Ovat selvitelleet, että se tie,
joka veljeys-juhlaan johtaa,
ei vaivoja vaill' ole, että se lie
työn raskahan tie, vaan sinne vie,
kuss' onnelan ukset hohtaa.

Yks' ainoa että on tiehyt vaan
ja se tie on uskon tietä,
sen uskon, että kun taistellaan,
niin kerran me voittoa laulellaan.
— Ei määrähän muu tie vietä.

Ja että jo koitto on keväimen,
yö että jo päivään ehtii
ja että nyt aika on kyntöjen,
on toukojen kuu sekä toiveiden,
pyhä puu pian että jo lehtii.

Siis työmies! Kiirehin kyntöön käy!
Ylös nouse ja oikeus hanki!
Toden voittoa vaikkapa koht' ei näy,
niin kerran se sentään ennättäy,
ijät päivät se ei ole vanki.

Pois nälkä ja tuska ja murhe muu!
Pois ruoska- ja armovalta!
Kun riittävän leivän saa joka suu,
kun orjuus ja herraus unhoittuu
sekä mahtius mahtajalta.

Niin vastapa silloin hetki se on,
jona taivahan tänne me loimme,
jona veljeys voima on voittamaton
ja ihminen meillä jo ihminen on,
on hetki kun levätä voimme!

TALVEN TULLEN.

On talvi kohta käsissä,
jo hallahenki havaa;
taas luonto lumisylinsä
maan asujille avaa.

Maan päälle lumihiutaleet
jo taivahalta putoo
ja akkunoihin uutimet
jääkiteet kohta kutoo.

Pimeetä on jo Pohjola,
yön synkeätä selkää.
On tuska sitä tuntea
ja sitä mieli pelkää.

On talvi ahne, ankara,
on kovakoura, julma,
ja sillä vahva vartija
on pohjan kylmä kulma.

Ei talvi säästä, suojele
ja tue turvatonta,
ei vaipumasta varjele
se lasta onnetonta.

Se kositonta kurittaa
ja osatonta painaa;
sen alla raukka raukeaa
ja heikko omi vainaa.

Min nälkä jätti jälle,
sen pakkanen jo pyytää;
min suvi siitti elolle,
sen talvihalla hyytää.

Se olla voipi onnekas,
kell' ompi puita takkaan
ja jolle sarka sadokas
toi jauhoerän vakkaan.

Ei tätä tuuli, talvisää
ja huurat huoletuta;
mut mitä muiden osaks jää,
se toista ompi tuta.

Kun lieden liekki hulmuva
vei viime puut ja korret,
on takan hiilos tuhkana
ja alastonna orret.

Niin siellä sitä kysytään,
ken kylmän alla kestää
ja tokko tuhot talvisään
voi elinvoima estää.

Ei talvi tule yksinään.
Se vierahia muita
tuo kerallansa kestimään;
tuo yhtä ahmatuita.

Tuo tullessansa tauteja
se sekä sairautta,
tuo tuskia ja vaivoja
ja muuta raihnautta.

Näin varustaumattoman
se kuolettaapi elon,
ja siksi, siksi raskahan
se tuopi tälle pelon.

Jos kevättoivo kellä on,
hän voittanut on puolen,
mut kell' on tunne toivoton,
hän horjuu alla huolen.

Oi, syttyköhön sydämiin
tää tunne: *kevät koittaa!*
Saa päivänpaiste pakkasiin,
uus kevät kylmän voittaa!

SITÄ UUTTA ODOTELLESSA.

Soi huuto nyt ympäri maailman,
joka ilmojen ääret huhuu,
ja se täyttävi maan sekä taivahan.
Näin ääni se meille puhuu:
Pois pankaa arvojen astehet,
pois yksilön orjuusaattehet!
Kukin olkoon herrana itsensä,
sillä siksipä hän on luotu.
Kukin kuningas olkoon mielensä,
ei muut' ole kelleen suotu.
Yli kaiken olkohon vapaus;
hyvän ompi se kruunaus!

Näin huutaa ääni ja maailma
on niinkuni kuolemalla:
perustukset järkkyy, rauniona
on kaikki ja kauhun alla,
väkevänkin voimat herpoutuu,
kysymyksiä täynnä on kunkin suu.
Mut kova on vastine, ankara
ja se julma on korvan kuulta;
jos kellä on korvat, on kuuleva
näin elämänlakien suulta:

*Jos uutta luomisen työtä ei
voi maailma kestää, niin sen vei
perikatohon puuttuva perustus,
siis oma sen heikkous!*

Ei muuta sen täytyne kestääkään
kuin painoa raskautensa,
ja turhaan eipä se pelkääkään,
se kun tuntee heikkoutensa.
Siks kuolemanpelkoa päällä on maan,
varmuutta ja selkoa vaaditaan.
Ja yllä sen uhkaa tuleva: uus',
ja sillä on vahva mahti,
jota vastaan turha on urhokkuus
ja elämän sokea vahti,
mikä kantaa nimeä itsekkyyss
tai tietämättömyys.

Ja kohta se kaikki jo tapahtuu
ja pian se uusi ehtii.
Elonpuu pian murtuu, murskautuu
tai — uusia silmuja lehtii.
Paras meidän täällä on tarkastaa,
tulevalle tanhuat tasottaa
ja estää tuhmien taisteluun
sitä vastahan ryhtymästä,
näät, sehän se estävi elämänpuun
ihan ehjänä kestävästä!
Tienraivaajia me olemme,
sen tulevan eestä me seisomme
ja vuotamme koska se hetki lyö,
jona elämän loppuu yö!

TODEN KUJE.

Sai Tosi valhenaamarin
ja paholaisen puvun
ja kulki kaunokatsehin
nyt eessä ihmissuvun,
hän kulki valtateitä vaan
ja astui lailla kuninkaan.

Ja kansajoukot kaikkineen
ja maat ja valtakunnat
nyt saapui »Herran-miehineen»
ja heitä seuras nunnat
ja maassa polvin kumartuin
ne kuuli Totta ihastuin.

He toivat hälle uhrejaan
ja suitsuttivat tulta
ja kukin kantoi kalleinta,
ja halpaa oli kulta;
ja kansajoukot kautta maan,
ne näin nyt yhtyi laulamaan:

»Oi, kuule meitä kuningas:
sä älä meitä heitä.
Me täytämme sun tahtoas,
kun et sä hyljää meitä!
Ja aina, aina, aina, oi,
ylistysvirret sulle soi!»

Ja joukko jatkoi juhliaan.
Mut kuinka viimein kävi?
Myös Valhe-herra matkallaan
jo juhlaan ennättävi,
hän katselee ja kuuntelee
ja joukkohon näin haastelee:

»Voi teitä hullut, houkkiot,
voi teitä villityitä,
kun ette nää te tuhkimot,

ett' ootte petetyitä:
se, jolle juhla tää nyt on,
on Tosi-herra arvoton!»

Ja kansa kaikki kauhistuu
ja julmistuu ja suuttuu.
Ja kansa huutaa: »Täss' on puu,
mut Tosi siitä puuttuu:
hän hirtetään ja poltetaan,
ja kuolinvirsi veisataan!»

Näin Valhe valtakuntineen
sen tuomionsa sääsi.
Mut Tosi valhe-verhoineen
myös pakohon jo pääsi
ja juoksi, kääntyi korpehen
ja on myös siellä eellehen.

KAHDEN VAIHEILLA.

Verkallensa tornikello kahtatoista lyö ja lyö.
Päivä häipyi. Äänetönnä saapunut on syksy-yö.
Ei ees yhtä eläväistä katuloilla yössä nää.
Hiljaisuutta; koski yksin vanhaa virttä virittää.

Lunta, vettä vuorotellen maahan taivas tihruaa.
Voimatonna sähkölamput sumu-yössä lekottaa.
Usva kasvaa, vahveneepi; sitä leikata jo vois.
Kuka kumma kuolevainen askeleensa tänne tois?

Mutta mitäs! Musta varjo tuolla pyrkii eteen-
päin
katuviertä niljakasta, repaleissa, allapäin.
Kohti kosken kohinata kulkijalla matka käy.
Kuolohonko? Eikö hälle enää muuta tietä näy?

Vaiti! Varjon, miehen suusta kuulet kuiski-
nata nyt,
selvän saat sa, miksi mies on tälle tielle eksynyt
— »Vaimorukka, kuinka kuolit juuri tänä
yönä sä?
Ylikäypä, raudan raskas meill' on ollut elämä.

Olit heikko, hento vaimo; liian paljo työtä teit,
elämäsi alttarille liian suuren uhrin veit:
Elontaakan lyijypaino murti elinvoimasi,
säarki sulta sisimmäisen, vaati sydänveresi.

Sulle, mulle, lapsosille leipäni ei riittänyt.
Siksi työtä, taistelua täällä olet kärsinyt,
kunnnes tuosta sun nyt päästi vapahtaja: kuo-
lema,
kohtalosi päätti, antoi lepopaikan Tuonela.

Kova, kolkko kohtalosi viime voimat multa vei,
eikä mulle pelastusta elämässä näy, ei.

Poiss' on toivo, ainut auvo, päivä, jälell' yötä
vaan;

sit' en kestä! Kerallasi kulta käyn mä kuole-
maan!> —

Yö on musta; mutta mustin miehen muoto sen-
tään lie.

Oikeako vaiko väärä eessä hällä ompi tie?

Oikeako vaiko väärä? — Sitä miesi miettivi,
kun hän kosken partahalla pyörtehiä katsovi.

Avuttomat pienokaiset elämähän vaativat.
Yö ja vaimon murhemuisto kuolemahan kutsuvat.
Takana on poljetulla perhe: lapset, maailma,
eessä koski kuohuvainen, elonpääte, kuolema.

Koski pauhaa. Miestä kutsuu: vaahtopäiset
pyörtehet,

pienokaiset, valkopäiset, sinisilmät lapsoset,
säälimätön elämä ja nurja, kurja kohtalo,
rakkaus ja elonviha. — Kov' on miehen taistelo.

Katso! Miehen mieltiväisen yltä sumu hälvenee,
sade taukoo, musta yöhyt seesteäksi selvenee,
pilvet poistuvat ja kuukin niiden alta vaelttaa,
koko taivas kirkkahinna tähtilöissä kimaltaa.

Nostavi jo päätä mieskin, silmät, katse kirkastuu,
syttyy toivo: elonside, rinnan tuska tuudittuu,
voima kasvaa, sydän käskee taisteluhun, voit-
tamaan,
lasten, itsen, muiden eestä viime voimat koit-
tamaan!

Kiirehellä kulkija jo käypi kohti kotia,
ikävöipi rintahansa painaltaa hän lapsia.
Päivä yöstä selkeneepi, aamukellot kohta soi:
Kell' on *toivo*, vaikka pieni, hän se seistä täällä
voi!

V.

ILMESTY ILONI IMPI.

Kun ma kuljin karkeloissa,
istuin iltojen ilossa,
niin sä siinnit silmihini,
kajastit utukuvana,
sytit tulta syömeheni,
lemmen lieskahan kohensit,
mutta et sä luokse tullut
etkä lentänyt lähelle;
ja kun koitin kohti käydä,
käsini kaunoo tavata,
niin sä jo suhahdit siitä,
lensit kuni lentimillä,

auerpilvenä pakenit
luota pojan läylimielen,
miehen miettivän polulta,

Tuli tuosta toinen aika,
aika kolkko ja kovempi
kun en iloa isonnut,
kaivannut en karkeloita,
olin kyltynyt elohon,
väsynyt pahoin peräti,
suru syömehen sikisi,
tuli tuska tuntohoni,
olin kuin kirottu, kärsin
päivisin pahasti, yöni
valvoin unta ottamatta;
sairas sieluni värisi,
ruumis raihnanen vapisi.

Silloin taas sa silmihini
pilkahdit pimeään halki,
tuikit tähtösen tulena
yössä poian yksinäisen,
toit iloa, toit suloa,

lämmitit lumista miestä,
kummittelit kuolevaisen
elämän-ilona hetken,
kaksi, kohta kolmannella
pois jo kiirehin katosit.

En mä tiedä, ken sä lienet,
kussa kuljet, missä piilet,
tokko saavutan sinua,
aarretta eloni löydän
ennen Kalman kartanoita,
elon aatkelan ajalla
vaiko vasta vainajana
tuolla Tuonelan tuvilla.

Mutta jos sä joskus saavut,
ehätät iloksi mulle
verenä, lihana, luuna,
käsini kosketeltavana,
niin sinut syliini suljen,
povelleni pääsi painan,
että kuulet kuiskutuksen,
älyät ihanan äänen ;

povesta pätöisen poian,
alta rinnan riutunehen;
ääni siunaten sanovi,
haastavi halu sydämen:
Kiitos, kiitos unten aave,
aave suurien ilojen,
kiitos, kiitos kultalapsi,
lapsi laulajan elämä!

Ilmesty iloni impi,
saavu sieluni sulous!

ERI OSAT.

Hyvä on olla onnellinen,
jumalien juhluvieras,
kaitsettava Kaikkivallan,
Luojan lapsi, Herran hellä,
kun on sydän synninarka,
povi puhdas ja korea,
eik' ole tuntoa tuhottu,
veri ei vikoa saanut
kohdussa emonsa eikä
isonsa veren väessä.

Tuo voi olla onnellinen,
autuas ikänsä kaiken,
kuolla viimein kunnollisna
helmahan hyvän Jumalan.

Toist' on olla onnetonna,
rauhatonna, riemutonna,
lieska polttava povessa,
tunnossa tukala tuska,
ohimoissa outo vaiva,
aina silmissä samerrus,
voimatonna voimiltansa,
väeltä ylen vähäinen,
kun on Luojan hylkylapsi,
Herran hyljätty inehmo,
ollut aina syntymästä
taikka ehkä ennemminkin.

Tälle on elämä tuska,
orja-ies ja itku, vaiva;
eikä hän lepoa löydä,
ei sinä ilmoisna ikänä
elon pellon pientarilla,
elossa ajallisessa.

Yks on täällä tuskan tuttu,
murjoma murehen mustan,
toinen ehkä onnellinen,
taivahan hyvä hedelmä.

ILLALLA UNEKSIN KERTA.

Illalla uneksin kerta,
hautoelin haavehia
takkavalkean valossa,
eessä roihun riutuvaisen.

Ylleni hämära hiipi,
varjoja vaelteleikse.

Oli mulla polven päällä
tyttö pieni, puhdas pulmu,
kirkas, kaunis katsannolta,
hipiältä hieno, raitis,
asuja elämän aamun,
päivän koiton, lämmön lapsi.

Tyttönen kätensä kierti,
käsivaret hennot, valkeet
kahleiksi kaulahani,
sitaisi suloisen solmun,
painoi päänsä povelleni,
katsett' etsi katseellansa.

Himmeni takassa huike,
tulen tuike sammui, riutui;
puut oli palaneet poroksi;
tuolta täältä tuhkan alta
hiukan puunti pieni hiili.

Syttyipä sydämeheni,
pulpahti povehen mulle
uusi aatos, aivan outo,
haave herkkä ja valoinen,
jota ma tajusin tuskin,
en ees' puolta ymmärtänyt —
niin se oli outo, kumma
ilmestys imehtivälle,
mielikarvaan kantajalle
vaivassa väettömässä.

Hälveni surujen summa
omantunnon tuska, polte;
ehjänä sydän sykähti;
veren kierto talttui, tyyntyi.

Olinko unessa, vaiko
valvehilla? Tuot' en tiennyt.

Tuosta tunsin, kuinka kasvoi
rauha, riemu rinnassani,
tunsin tuulen henkäyksen,
kesäisen ihanan ilman
ottavan olemukseni,
kokonansa, kaikkienensa;
kukkaset yleni, kasvoi,
kedon korut keinueli
tuossa ihan itsestensä
ilmassa, iloitakseni;
lauloi linnut, luomakunnan
kaikki kantelot kajahti.
Kuulin laineen loiskinata,
rantahiekan helskytystä,
kahiloiden kumman laulun.

Kuulin korprien kohinan
sekä vuorten suuret äänet,
erämaiden ennustukset.
Kaikki, kaikki kuulin tunsin
riemussa rajattomassa,
ilossa iki-hyvässä.

Itse mä kedolla kuljin,
astelin alankomaita
kera tyttösen korean,
sinipiian sievänlaisen,
soitossa suvisen päivän,
illan viileän ilossa.

Suuri ja suloinen rauha,
rinnan rauha, onnen huomen
oli mun osaksi tullut,
tullut mulle, tuiretulle.

Havauduin haavehesta,
hurmauksesta heräsin.

Polvelt' oli poissa tyttö —
paennut povelta pulmu.

Takka tumma niinkuin yöhyt,
pirttikin pimeä aivan.

Kuitenkin unikuvista,
kukkasista kauno-haaveen
jotakin jällelle säästy
iloksi elon ikävän:

Usko, luottamus unihin,
hartauteen haavehien!

ENNEN JA NYT.

Ennen uskoin ystäviini
niinkuin lapsi laittajaansa
taikka taatto poikihinsa,
siskokin sisarihinsa.
Oisin ma ystävän edestä
vaikka pääni pantiks' pannut,
kuollut koirana kedolle,
antanut oman osani
onnesta elämässäni,
jos ois tälle tarvis tullut,
tullut huoli huutavainen.
Surmannut olisin ehkä,
tappanut tahallisesti
ystävääni ilkkuvaisen,
parjaajan parempahani.

Nyt en enää usko, enkä
luota liioin lapsen lailla.

Olivat ystävät hyviä,
kaikin puolin kunnokkaita,
hymyilivät, haastelivat,
naurelivat naiset, miehet,
kun ma itsekin iloitsin,
karkelin keralla heidän.

Mutta kun tulivat tuskat,
sydämen surut totiset,
kamalat ja kauhistavat,
ihmisen ylitse käyvät,
niin en löynnyt lohdutusta
enkä mä apua saanut
yhdeltäkään ystävältä,
veijolta hymyilyn hetken.

Sain ma pilkat pistäväiset,
saatanalliset sanaset,
ilkeän, ivaisen lohdun,

vieläpä vihan hymyä
naikkosilta nauravilta,
miehenpuolilta pahoilta.

Siks en usko ystäviini
enkä heitä etsi, kaipaa,
luotan yksin itseheni,
voimihin vähän urohon,
itse mä iloni tunnen,
itse kaihoni kevennän.

Yksin on ikävä olla,
kaksin kahta kauheampi.

METSÄTIELLÄ.

Musta yöhyt. Metsätiellä
hohti hanget ja kimalsi
kuuraisissa kukkasissa
hongat huojuvat, tulena
tuikki tähdet taivahalta.

Kaikui tieltä naurun tirske,
sävel soipa ja sorea.

Kuka kulkevi salossa?

Kaikui tieltä toinen ääni,
ääni kolkko ja kumea.

Ketkä astuvat ahoa?

Kulkevi keväinen henki,
astuvi ilon ihana
rinnalla totisen talven,
kera kylmän kumppanuksen.

Hopeaisna hanget hohti,
kuura kultana kumotti.

---

k. ei

